

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540287 Narven*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540287 Narven

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 0,77 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-05-31

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-06-16

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6410 - Fuktängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Narven är de prioriterade bevarandevärdena bevarandet av den artrika slåtterängen där bland annat de hotade arterna källblekvide och stor ögontröst växer.

Motivering: Slåtterängen är en artrik fuktäng med lång kontinuitet av hävd. Där växer bland de hävdgynnade kärlväxterna även den fridlysta och hotade arten stor ögontröst, enligt rödlistan är den starkt hotad, EN. För arten finns inom länet ett åtgärdsprogram för dess bevarande (ÅGP).

Prioriterade åtgärder: Fortsatt sen årlig slåtter för att de hävdgynnade arterna och särskilt stor ögontröst ska hinna sätta frö. Fortsatt bekämpande av igenväxningsvegetation, särskilt älggräs.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Narven ligger ca 2-3 km sydväst om Falköping, i mellanbygd på Mössebergs sydsluttning. Det är flackt och området omges av jordbruksmark, hagmark, lövskog, bebyggelse och vägar. Grundvattnet är ytligt på vissa delar och i öster finns ett dike. Det är ljusöppet, sånär som på enstaka videbuskar.

Sydöstra delen av Natura 2000-området utgörs av en kalkfuktäng med en artrik flora, här förekommer bland annat klasefibbla (rödlistad nära hotad, NT), källblekvide (sårbar VU), smörbollor (fridlyst) och stor ögontröst (fridlyst, starkt hotad EN, ÅGP-art). Tidigare har även orkidén kärrknipprot (fridlyst) noterats. Området var under en period ohävdad och älggräs växte då in och frodades i fuktängen. År 2006 togs hävden åter upp och sedan dess sker årlig bekämpning av älggräs och annan igenväxningsvegetation. De första åren slogs älggräset av två gånger per växtsäsong, vilket fortfarande sker vissa år. Den egentliga slåttern sker sent på säsongen, oftast i slutet av augusti eller början av september, för att den senblommande arten stor ögontröst ska hinna sätta frö. I bevarandeprogrammet för stor ögontröst ingår årlig inventering av arten i området. Räkningar under de senaste åren har visat att förekomsten varierat mellan ca 73 - 17 plantor (2014-2016). År 1990 fanns här ett tiotal plantor av stor ögontröst. Totalt i länet fanns år 2005 cirka 10 000 plantor stor ögontröst. Uppföljningar som görs inom åtgärdsprogrammet för arten visade 2016 på en positiv trend på flera lokaler i länet. Slätterängen har miljöstödet enligt landsbygdsprogrammet för särskild skötsel (manuell slåtter). Stödet söks av Länsstyrelsen Västra Götalands län, som också röjer och ansvarar för att slåttern utförs. Se även under naturtypsbeskrivningen för fuktängen, 6410.

Övriga delar av Natura 2000-området består av gräsmark som under senare tid till stor del varit slutet med sly och annan vegetation. Längs åkerkanten står en del äldre träd. Viss röjning för att öppna upp området har gjorts och marken betades under 2016. Ytterligare röjningar är planerade innevarande år (2017) och även fortsatt bete. Ett mindre delområde direkt norr om slätterängen har miljöstödet enligt landsbygdsprogrammet, stödet gäller allmänna värden.

Hela området ligger inom riksintresseområde för kulturmiljövården.

Utvecklingsmark: Inom Natura 2000-området finns ca 0,64 ha gräsmark som med tiden och med lämplig skötsel kan utvecklas till fullgod Natura 2000-naturtyp. Den norra delen, 0,59 ha, bör kunna utvecklas mot slätteräng (6510), silikatgräsmark (6270) eller kalkgräsmark (6210). Det mindre sydöstra hörnet med fuktigare gräsmark, till fuktäng (6410), arealen för denna delyta är 0,05 ha. Den gränsar till slätterängen som är fuktäng.

Bevarandemål

Bevara och utveckla kalkfuktängen med möjlighet för stor ögontröst att leva vidare.

Vad kan påverka negativt

Hot mot kalkfuktängar och dess flora är:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskad eller upphörd hävd leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Slätter eller bete för tidigt på säsongen innan kärlväxterna hunnit sätta frö och släppa dessa.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd, t.ex. äldre träd och sälgar så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Uttransport av ris och timmer via slätterängen, utanför befintlig utfartsväg.
- Markskador orsakade av t.ex. motorfordon påverkar hydrologin i området.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Kväveläckage från närliggande åkermark kan missgynna den konkurrenssvaga floran.

- Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför bara användas vid behov.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Dräneringar som torkar ut naturtypen.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Upplag, schaktning, körskador, bortodling, trädplantering, dikning, isolering/fragmentering m.m. kan påverka området negativt.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar samt bekämpningsmedel påverkar floran negativt.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Inget förordnande om skydd utöver Natura 2000 finns.
- Fridlysta arter förekommer, stor ögontröst och smörbollor.

Riksintressen m.m.:

- Riksintresseområde för kulturmiljövården - Kambrosilurområdet
- Regionalt värdefullt odlingslandskap - Marka, (endast en mindre del av Natura 2000-områdets norra del ingår).

Skötsel:

- Fortsatt lämplig skötsel med slåtter och eventuellt efterbete i fuktängen. Stor ögontröst-lokaler ska slås sent med start tidigast i mitten av augusti. Vid behov av älggräs-bekämpning kan årets första slåtter utföras i juni innan älgörten blommat ut och satt frö. Då slås lämpligen inte det öppna området med bl.a. kärrknipprot.
- Slåttern i fuktängen har under senare år utförts av stiftelsen RÄFS på beställning av Länsstyrelsen.
- Viktigt är att löpande skötselavtal, som följs upp årligen, finns för området, exempelvis passande miljöstöd eller vårdavtal.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6410 - Fuktängar

Areal: 0,13 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fuktängen finns i Natura 2000-områdets södra del, nära vägen. Fuktängen hävdas genom årlig, sen slåtter (andra halvan av augusti - början av september) och bekämpning av älggräs och annan igenväxningsvegetation sker vid behov (t.ex. tidigt i juni vissa år). Under den period som området saknade hävd växte älggräs in i stor omfattning och fortfarande finns problem med uppslag av arten. Områdets stora naturvärden är den fridlysta och hotade stor ögontröst, rödlistad som starkt hotad (EN) samt källblekvide, enligt rödlistan sårbar (VU), som båda växer i slåtterytan. För stor ögontröst finns ett särskilt bevarandeprogram, åtgärder för hotade arter (ÅGP), och insådd av arten skedde år 2007 för att gynna den då befintliga men tynade populationen. Arten inventeras sedan dess årligen och antal exemplar räknas. Populationen varierar en del år från år, mellan 2014 - 2016 varierade antal plantor mellan 73 - 17 st.

I området finns de typiska och fridlysta arterna smörboll och stor ögontröst samt de typiska arterna blodrot, darrgräs, hirsstarr, ormrot, svinrot och ängsvädd. Tidigare har även den typiska arten slankstarr noterats. Även de två karaktärsarterna humleblomster och krissla förekommer. Ohävdarter som hundäxing, vanlig smörblomma och älggräs finns också. Mängden ohävdarter varierar ställvis i slätterängen, framförallt finns de strax väster om området med stor ögontröst, trots den årliga älggräsbekämpningen. Eventuellt är marken i vissa delar kvävepåverkad vilket gynnar ohävdarterna. Älggräsbekämpningen sker i mitten/slutet av juni, samt även i samband med slåttern i början av september.

Generell beskrivning av naturtypen: Hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen" (6411). b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blåtåtel, tåg- och starrarter (6410). Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Typiska arter, exempel:

6410: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

6411: Blodrot, hårstarr, ängsstarr, ängsnycklar, vildlin, tätört m.fl.

Gemensamma: Ormrot, darrgräs, hirsstarr, slätterblomma, svinrot, gulärta, storspov, rödbena, toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 0,13 hektar.

Årlig sen hävd genom slåtter i slutet av augusti/början av september och eventuellt efterbete, ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Hydrologin ska vara naturlig och

markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte finnas. Enstaka värdefulla träd och buskar, t.ex. bärande och blommande träd/buskar, hålträd, hagmarksträd, gamla träd etc. ska förekomma. Typiska och karaktäristiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Se negativ påverkan på områdesnivå, första delen av bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärder

- Fortsatt sen årlig slåtter för att de hävdgynnade arterna och särskilt stor ögontröst ska hinna sätta frö.
- Fortsatt bekämpande av igenväxningsvegetation, särskilt älggräs.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är icke gynnsamt.

Ohävsarter, främst mängden älggräs, behöver minska för att bevarandetillståndet ska bli gynnsamt.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-05

Länsstyrelsen i Skaraborg. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. Rapport -94/19.

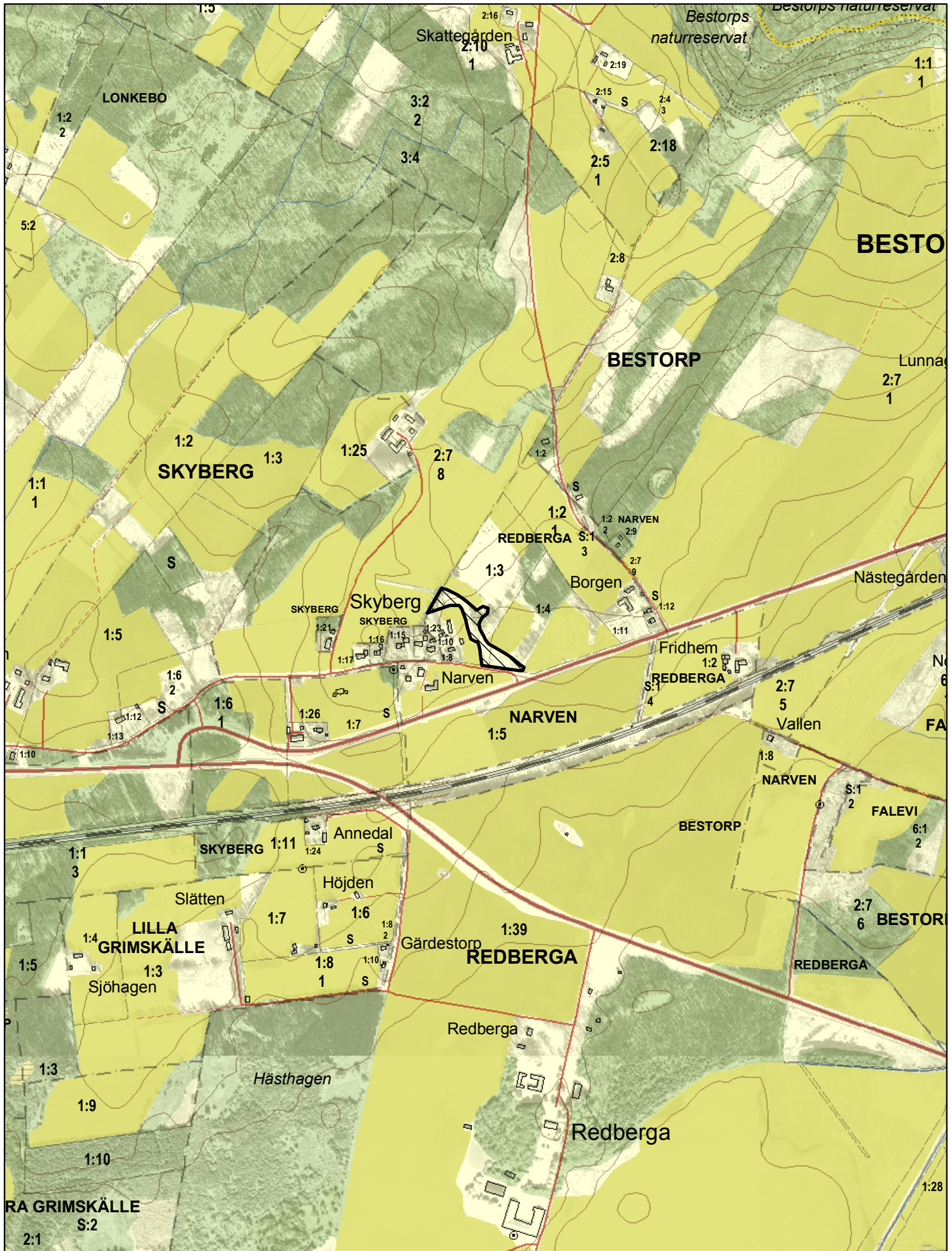
Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2016. Tjänsteanteckningar angående skötsel, 512-5309-2016

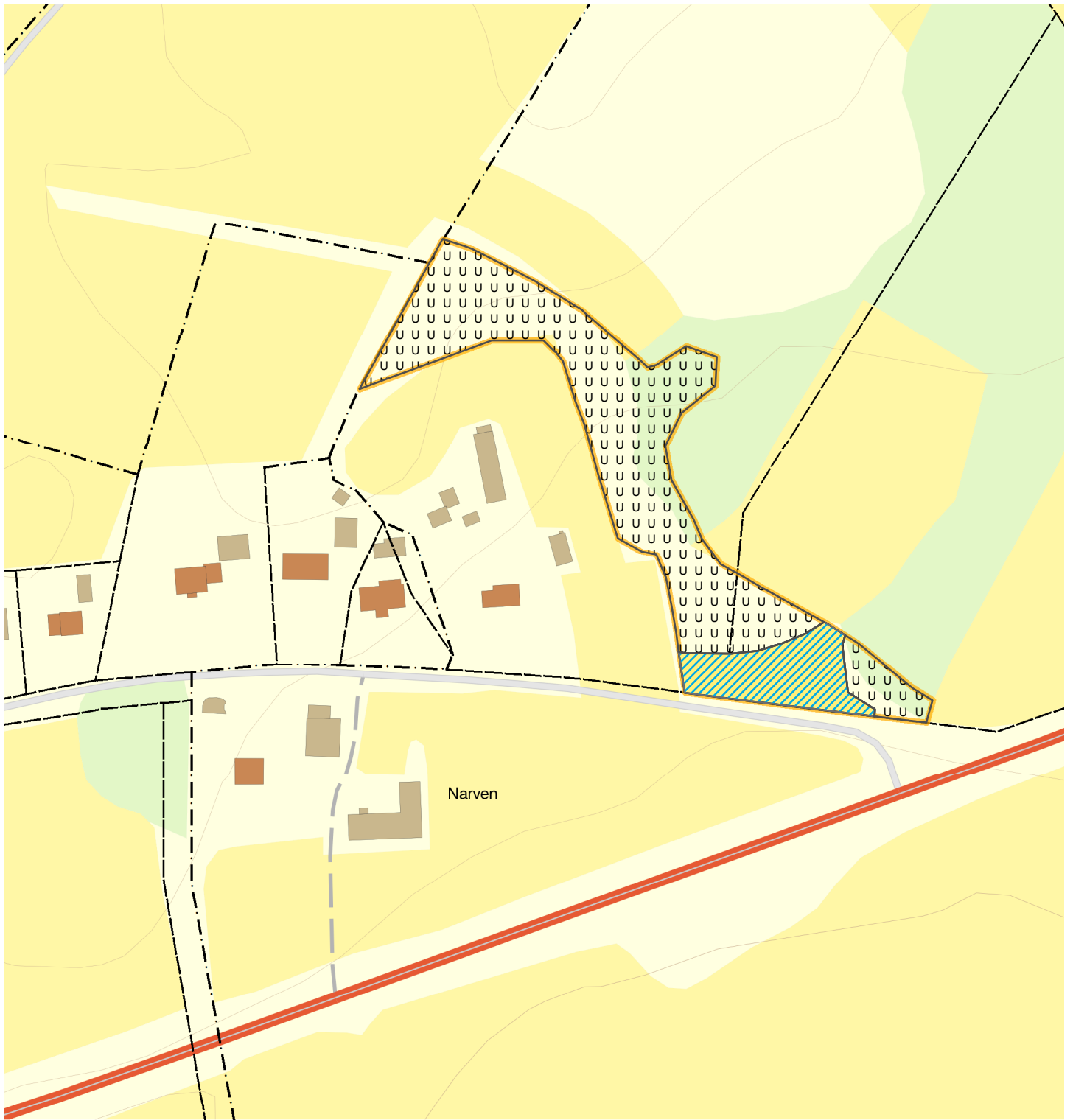
Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/.

Bilagor

Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta
2. Naturtypskarta

Natura 2000-naturtypskarta, Narven SE0540287, Falköpings kommun

3 - Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp	Natura 2000 Habitatdirektivet
6410 - Fuktängar	

